

hász tömegmédia pedig elsősorban a katasztrófákra fókuszál, és nem a megoldáshoz szükséges reformokról ad hírt. A gazdasági vezetők és vezető politikusok könnyen ignorálják a kutatók egyre elkeseredettebb jelzéseit.

A tétlenség következményei súlyosak: élelmi-, édesvízhiány, több százmillió klímamene-kült, járványok, gazdasági válságok, erőforrásokért vívott háborúk, állami rendszerek (rendvédelem, egészségügy, oktatás, igazságszolgáltatás, élelmezés stb.) összeomlása. A bizonytalanság kora vár ránk, ma megszokott technológiák és szolgáltatások megszűnése, hirtelen, nagyfokú és nemlineáris változások. A különböző országok sérülékenységése és felkészültsége eltérő. A világ kevésbé szerencsés részein már zajlik ez a folyamat (példa az egymilliók kenyai Kibera nyomornegyed).

Bár számos figyelemre méltó társadalmi, gazdasági és politikai reformjavaslat is született (köztük több hazai szerzőtől), amelyeket feltétlen támogatni szükséges, én szkeptikus vagyok, és azt gondolom, hogy a nemzetközi gazdasági és politikai rendszer túl merev és nem képes az önkorrekciónak. Meglátásom szerint viszont ártalomcsökkentésre és felkészülésre még van lehetőség! Sajnos hazánk a rendkívül sérülékeny és kitett országok közé tartozik, ennek megfelelően a Védegyet 2022-ben állásfoglalásban kérte a magyar Országgyűlést és az Alkotmánybíróságot a reziliencia fokozására (13). Az állásfoglalás szerint „a várható természeti (és ehhez társuló társadalmi) káriszisek kezeléséhez rugalmas és reziliens fizikai infrastruktúrára, valamint stabil, önrendelkező és önszabályozó rendszerekre és közösségekre van szükség...”

A medicina területéről figyelemre méltó az ökológiai szemléletű „egy egészség” (*One Health*) koncepció is, amely szerint a környezet (benne a bolygó biogeofizikai ciklusai), a növények, a gombák, az állatok és az ember egymáshatározó és egymástól függő rendszerek. Ezen koncepció szerint nem képzelhető el egészséges ember egy atmoszférájában és bioszférájában súlyosan sérült Földön. A Covid-19 pandémia hatására az Egészségügyi Világszervezet (WHO) megerősítette ennek kutatását és fejlesztését (14). Részben ennek a szellemiségét vette át a hazai *Éghajlatváltozás és egészség* jelentés is (15).

A gazdasági és politikai szféra szereplőinek mérhetetlenül felelőtlen viselkedésével szemben némi reményt ad a természettudósok fáradhatatlan munkája, a reformelgondolások szellemi frissessége, és leginkább a fiatalok által indított alulról jövő kezdeményezések: a *Canadian Federation of Medical Students* például az kérte, hogy a kurrikulumok része legyen az éghajlatváltozást oktató tárgy (16). Azt gondolom, hogy minden ehhez hasonló kezdeményezést támogatni kell, minden támogatást meg kell adni a mostani generációnak, hogy felkészülhessenek a rájuk (és ránk) váró katasztrófák kezelésére.

Brys Zoltán

szerkesztőségi tag,

a HUN-REN Társadalomtudományi
Kutatóközpont segédmunkatársa

(A véleménycikk nem tükrözi a HUN-REN
álláspontját.)

Kommentár: Éghajlatváltozással szemben ellenálló egészségügyi rendszer Magyarországon?

A Nemzeti Környezet-egészségügyi Akcióprogram 2000-től kezdődően vizsgálta az ország környezet-egészségügyi helyzetét. Jelentéseiből egyértelműen következett, hogy a hazai egészségügyi ellátórendszert át kell szervezni és fel kell készíteni az éghajlatváltozásra. Az MTA által 2006-ban készített *Klímaváltozások – hatások – válaszok* kutatásnak az egészségügyi ellátórendszerre vonatkozó tanulmánya megerősítette, hogy a hazai egészségügyi ellátórendszert és a lakosságot is fel kell készíteni az éghajlatváltozás hatásaira. A Töprengőben is említett – a HUN-REN Társadalomtudományi Kutatóközpont által 2020-ban készített – *Éghajlatváltozás és egészség* jelentés pedig a *Nemzeti Tiszta Fejlődési Stratégia* (Innovációs és Technológiai Minisztérium) ajánlásaival összhangban készült, amelyben a hőhullámokra vonatkozóan ez áll: „Intézményi és települési szinten is szükséges intézkedési tervek összeállítása, továbbá a veszélyeztetett csoportokat ellátó intézményekben (például kórházak, szociális intézmények) a hűtés lehetőségének megteremtése.”

A WHO 2015-ös *Az éghajlatváltozással szemben ellenálló egészségügyi rendszerek kiépítésének operatív kerete* 10 pontot határoz meg, amelyből egyik az egészségügyi ellátórendszer sebezhetőségének felmérése, majd egy ellenálló infrastruktúra kiépítése. Az elmúlt nyári hónapok szomorú tapasztalatai alapján valószínűsíthető, hogy a hazai egészségügyi intézmények döntő többsége egyáltalában nincs felkészítve a szélsőséges időjárási eseményekre. Nem csak a hőhullámokra, hanem a várható logisztikai és energetikai zavarokra sem. Pedig már bő fél évszázada tudjuk, hogy „helyzet van”, és negyedszázada azt is, mit kell(ene) tenni...

Kapócs Gábor
főszerkesztő

<https://doi.org/10.33616/lam.34.0334>